

Rapport

Efter kvalitetsgranskning av idrott och hälsa
i grundskolan i Yngsjö skola
i Kristianstads kommun

Innehåll

Inledning

Resultat

Bakgrundsuppgifter om Yngsjö skola

Syfte och frågeställningar

Metod och material

Inledning

Skolinspektionen genomför under hösten 2011 en kvalitetsgranskning av undervisningen i idrott och hälsa i grundskolans årskurser 4–6. Granskningen av Yngsjö skola i Kristianstads kommun ingår i detta projekt.

Yngsjö skola besöktes fyra gånger mellan den 9 september och 4 oktober 2011. Ansvariga inspektörer har Annette Johnsson och Anna Sandell varit. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av undervisningen i idrott och hälsa genomförs i totalt 28 kommunala skolor och 8 fristående skolor. När kvalitetsgranskningen av idrott och hälsa är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de skolor som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Resultat

1. Täcker undervisningen i idrott och hälsa in syftet och alla kunskapsområden så att eleverna ges möjlighet att uppnå kunskapskraven?

Syftet med undervisningen i idrott och hälsa är enligt **kursplanen** att eleverna ska ges möjlighet att utveckla kunskaper i att planera, genomföra och värdera olika rörelseaktiviteter. Vidare ska eleverna ges förutsättningar för att utveckla goda levnadsvanor och ges kunskaper om hur fysisk aktivitet förhåller sig till psykiskt och fysiskt välbefinnande. Eleverna ska också utveckla förmågan att vistas i utemiljöer under olika årstider och få förståelse för värdet av ett aktivt friluftsliv. Kursplanen anger därvid tydligt ett centralt innehåll för undervisningen uppdelat i områdena rörelse, hälsa och livsstil samt friluftsliv och utevistelse. **Skollagen** anger att lärarna ska ha utbildning för den undervisning de bedriver. Enligt **läroplanen** har rektor ansvar för att undervisningen följs upp och utvärderas.

Forskning och beprövad erfarenhet visar att en stor del av lektionsinnehållet i idrott och hälsa handlar om rörelseaktiviteter där olika typer av bollspel och tävlingsidrott dominerar. Delar som behandlar hälsa och livsstil samt friluftsliv och utevistelse får inte sällan stå tillbaka. Både lärare och elever tenderar att uppfatta ämnet på ett sätt som avviker från det kunskapsobjekt som finns beskrivet i kursplanen. Ofta bedöms eleverna efter parametrar som närvaro och inställning samt efter mätbara idrottsprestationer. Skolor som följer kursplanens innehåll, uppmärksammar samtliga elevers intressen och behov och som har tydliga bedömningskriterier med grund i kursplanen är de som lyckas bäst i sin undervisning i idrott och hälsa.

Får eleverna undervisning i idrott och hälsa i den omfattning de har rätt till?

Yngsjö skola följer skolområde Södras centrala timplan. I denna har man som undervisningstid i ämnet idrott och hälsa angivit 481 timmar om 60 minuter i grundskolan från årskurs 1 till årskurs 9. Av dessa är 160 timmar utlagda i årskurserna 4–6. Enligt skollagen ska undervisningen i idrott och hälsa totalt omfatta 500 timmar om 60 minuter vilket innebär att skolans utlagda timmar i idrott och hälsa är något i underkant. Vid granskningen framkom det att ca 10 procent (ca 10 minuter) av varje lektion användes till ombyte. Försenade skolbussar och felbokning av idrottshallen föranledde problem för läraren att fullt ut utnyttja de schemalagda 90 minuterna till undervisning. Rektorn menar att resterande timmar är utlagda på friluftsdagar men det framkom inte tydligt vare sig i intervjuerna med rektorn eller med läraren huruvida innehållet i dessa friluftsdagar anknyter till kursplanen i idrott och hälsa och om bedömning sker av elevernas prestationer i relation till denna. Huvudmannen behöver därför säkerställa att eleverna ges den garanterade undervisningstiden i ämnet idrott och hälsa.

Får eleverna en undervisning som minst täcker in syftet och alla kunskapsområden?

Skolan har till Skolinspektionen redovisat en läsårsplanering för ämnet idrott och hälsa. Av denna planering framgår att samtliga kunskapsområden i kursplanen inte ingår i undervisningen. Denna bild bekräftas vid samtalen med rektor, lärare och elever. För att göra ämnets särskilda bidrag till skolans "hälsoupdrag" extra tydligt lägger den nya kursplanen starkare betoning på elevernas fysiska förmåga och den fysiska aspekten på hälsa. Eleverna i årskurserna 4–6 på Yngsjö skola ges inom kunskapsområdet Hälsa och livsstil endast undervisning i förebyggande av skador, till exempel genom uppvärmning. Eleverna ges inte undervisning i kroppsliga och mentala effekter av några olika träningsformer, kulturella och geografiska förhållanden i närmiljön som påverkar och möjliggör valet av fysiska aktiviteter eller ord och begrepp för och samtal om upplevelser av olika fysiska aktiviteter och träningsformer, levnadsvanor, kroppsuppfattning och självbild. Inom kunskapsområdet Friluftsliv och utevistelse får eleverna inte undervisning i lekar och andra fysiska aktiviteter i skiftande natur- och utemiljöer under olika årstider eller Badvett och säkerhet vid vatten vintertid. Intervjuer och lektionsobservationer visade att eleverna ges viss möjlighet till reflektion över undervisningen och sitt lärande men inte i tillräcklig omfattning, därför är detta ett område som behöver utvecklas. Läraren i idrott och hälsa behöver därför säkerställa att eleverna ges undervisning i samtliga kunskapsområden enligt kursplanen för idrott och hälsa.

Ger undervisningen eleverna möjlighet att uppnå alla kunskapskrav i idrott och hälsa?

Tabell 1. Andel elever som nått målen i ämnet idrott och hälsa¹

Årskurs	år 2006	år 2007	år 2008	år 2009	år 2010
5	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Källa: Verksamhetsbeskrivning avseende undervisningen i idrott och hälsa i årskurser 4-6, 2011

Granskningen visar att Yngsjö skola har en god måluppfyllelse i ämnet idrott och hälsa i årskurs 5 tidigare år. Samtliga inrapporterade läsår nådde alla elever i årskurs 5 målen i ämnet idrott och hälsa. Då det framkom vid intervjuer med lärare och elever att det finns brister i kunskaper om kursplanens kunskapskrav bör skolan noggrant analysera huruvida dessa goda målresultat verkligen avspeglar en bedömning av elevernas prestationer i relation till den tidigare kursplanens samtliga mål i idrott och hälsa. De enda kunskapskrav lärare och elever framhöll att bedömning skett gentemot var kunskapskraven i simning. Det noteras ingen skillnad i måluppfyllelse mellan könen.

Elevintervjuer och lärarintervjuer visar, som redogjorts för i föregående bedömningspunkt, att kunskapsområdet Hälsa och livsstil inte ges utrymme i undervisningen, förutom beskrivning av uppvärmningens fördelar. I intervjuerna framgår också att kunskapsområdet Friluftsliv och utevistelse inte heller tillräckligt täcks av undervisningen. Läraren menar att vissa delområden inom detta kunskapsområde är utlagt på friluftsdagarna men det är inte klarlagt om innehållet dessa dagar anknyter till kursplanen i idrott och hälsa och om bedömning sker av elevernas prestationer i relation till denna. Läraren behöver därför säkerställa att eleverna ges möjlighet att uppnå alla kunskapskrav i idrott och hälsa.

¹ Resultaten i tabellen illustrerar måluppfyllelse utifrån tidigare bestämmelser i skollag (1985:1100), grundskoleförordning (1994:1194) samt läroplan (Lpo 94) och kursplan. Bedömningen av elevernas möjligheter att uppnå kunskapskraven enligt Lgr 11 baseras på måluppfyllelse enligt tidigare bestämmelser samt de förutsättningar undervisningen ger vid granskningstillfället.

Utgår lärarnas bedömning från kunskapskraven i idrott och hälsa?

Läraren i idrott och hälsa använder en bedömningsmatris som idrottslärarna i kommunen gemensamt arbetat fram enligt Lpo 94. Det har dock inte utarbetats någon ny matris som överensstämmer med den nya läroplanen (Lgr 11). Vid intervjuer med läraren framkom att hon vid sina bedömningar av elevernas prestationer även innevarande läsår utgår från den gamla matrisen. Intervjuerna med läraren och eleverna visade även att bedömning av elevernas kunskaper i idrott och hälsa ibland utgår från kriterier som saknar stöd i kursplanen. Exempel på sådana kriterier är att kämpa, vara snäll, vara positiv och att kunna prestera. Skolan behöver därför säkerställa att bedömningskriterierna alltid utgår från kunskapskraven i kursplanen.

Har lärarna utbildning för den undervisning de bedriver?

Vid Yngsjö skola undervisar en lärare i idrott och hälsa i årskurserna 4–6. Läraren är utbildad fritidspedagog och har inte utbildning för den undervisning läraren bedriver i idrott och hälsa. Rektorn behöver säkerställa att lärare som undervisar i ämnet idrott och hälsa har utbildning för den undervisning de bedriver.

Tar rektor ansvar för att undervisningen i ämnet idrott och hälsa följs upp och utvärderas?

Rektorn på Yngsjö skola är i vissa avseenden förtrogen med undervisning och verksamhet i idrott och hälsa men inte i tillräcklig utsträckning. Vid intervjun med rektorn framkom det att rektorn inte har kännedom om huruvida eleverna får undervisning inom samtliga kunskapsområden i läroplanen. Inför elevernas utvecklingssamtal två gånger per år lämnar läraren in en sammanställning över klassen, om någon riskerar att inte nå målen. Det saknas dock en samlad och dokumenterad uppföljning och utvärdering av undervisningen som kan bilda underlag för åtgärder i syfte att utveckla undervisningen. Därför bedömer Skolinspektionen att rektorn behöver utarbeta rutiner för att på ett systematiskt sätt kunna följa upp och utvärdera undervisningen i idrott och hälsa.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att den undervisning som eleverna ges i idrott och hälsa i årskurs 4–6 på Yngsjö skola inte täcker alla kunskapsområden inom område Hälsa och livsstil eller Friluftsliv och utevistelse. Rektor behöver säkerställa att eleverna ges undervisning i tillräcklig omfattning i ämnet idrott och hälsa. Läraren behöver tillse att samtliga kunskapsområden i kursplanen täcks av undervisningen. Rektorn behöver vidare säkerställa att lärare har utbildning för den undervisning de bedriver idrott och hälsa och att bedömningskriterierna utgår ifrån kunskapskraven i kursplanen. Rektorn behöver även säkerställa att undervisningen i idrott och hälsa följs upp och utvärderas på ett mer systematiskt sätt.

2. Uppfyller undervisningen i idrott och hälsa styrdokumentens krav på en likvärdig utbildning efter varje elevs förutsättningar och behov?

Enligt **skollagen** ska utbildningen inom varje skolform vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. Grundskolans **läroplan** anger att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Skolan ska aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Skolan har därvid ett ansvar för att motverka traditionella könsmonster och ska därför ge utrymme för eleverna att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen oberoende av könstillhörighet.

Forskning och beprövad erfarenhet visar att undervisningen i idrott och hälsa bidragit till en negativ självbild för vissa elever. Trots ämnets allmänna popularitet har idrott och hälsa en relativt hög frånvaro. En förhållandevis stor andel elever deltar sällan aktivt i undervisningen. Skolans mest angelägna uppgift är därför att uppmärksamma de elever som inte finner sig tillrätta med ämnet. De skolor där bedömningskriterierna i idrott och hälsa är tydligt uttalade är de som lyckas bäst. Genusperspektivet och faktorer hos eleverna som föreningsengagemang, ekonomiska villkor och sociokulturell bakgrund är viktiga att ta hänsyn till. Lärarens egna attityder till ämnet är också en faktor som påverkar. Viktigt är även samverkan mellan idrottslärare och lärare i andra ämnen. Då dessa delar beaktas har skolan bättre förutsättningar att lyckas med undervisningen i idrott och hälsa.

Anpassar skolan undervisningen i idrott och hälsa för varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande?

Då undervisningen i idrott och hälsa bedrivs i en gemensam grupp för årskurserna 3–6 medför detta extra stora krav på lärarens förmåga att individanpassa undervisningen efter varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Både observationer och intervjuer med lärare och elever visar att undervisningen i idrott och hälsa till viss del ger utrymme till individanpassning. En del övningar medförde en individualiserad undervisning, t.ex. de observerade höjdhopsövningarna, dock fanns inga alternativa övningar för de elever som

redan tidigt i övningen inte klarade ytterligare nivåer. De observerade fotbollsövningarna var till liten grad individualiserade. Vid elevintervjuerna framkom det att de stora skillnaderna mellan elevernas färdighet i fotboll medförde att eleverna med låg färdighetsnivå i fotboll upplevde övningen problematisk.

I elevintervjuerna framkom det att eleverna upplever att de till viss del kan påverka undervisningen genom att komma med förslag som eventuellt sedan blir verkställda. Eleverna berättade att de uppskattade mycket då de det föregående läsåret fick planera egna lektioner. Läraren behöver därför säkerställa att undervisningen i idrott och hälsa i större utsträckning anpassas mer efter varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande och att eleverna får ett större inflytande över undervisningens innehåll.

Har eleverna kunskap om syfte, centralt innehåll och kunskapskrav i idrott och hälsa?

Elevintervjuerna visar att eleverna inte har tillräckliga kunskaper om kunskapskraven för att kunna relatera undervisningen till dessa. Eleverna kan inte på ett tydligt sätt ge uttryck för vilka kunskaper och färdigheter de förväntas nå genom undervisningen i idrott och hälsa. Intervjuer och lektionsobservationer visade att eleverna ges viss möjlighet till reflektion över undervisningen och sitt lärande men inte i tillräcklig omfattning, därför är detta ett område som behöver utvecklas. Läraren behöver säkerställa att kopplingen mellan undervisningens syfte och centrala innehåll i idrott och hälsa tydliggörs för eleverna och att de ges möjlighet till reflektion kring lektionens aktiviteter och lärande.

Har skolan sådan tillgång till lokaler och utrustning att en likvärdig utbildning kan genomföras?

Yngsjö skola har tillgång till såväl lämpliga lokaler som utrustning för undervisningen i idrott och hälsa. För inomhusundervisning hyr man tid i en idrotts-hall på Sannaskolan som är utrustad för fysiska och motoriska övningar, samt för de vanligaste bollsporterna. Dock visade granskningen att logistiken kring skjutsande av elever till och från idrottshallen på Sannaskolan inte riktigt fungerar vilket medför att flera lektioner blir kortare än planerat. För utomhusun-

dervisning finns i anslutning till Sännaskolan tillgång till idrottsplats med möjligheter till vissa friidrottsövningar.

Kontrollerar lärarna elevernas närvaro och deltagande i undervisningen i idrott och hälsa?

Läraren kontrollerar inför varje undervisningstillfälle elevernas närvaro och orsaker till elevers frånvaro.

Granskningen visar att närvaron i idrott och hälsa i årskurserna 4–6 är hög. Vid intervjuer med lärare och rektor framkommer att det inte finns någon systematisk frånvaro, varken på grupp- eller individnivå. Vid besöket på Yngsjö skola förekom dock att elever var närvarande men inte deltog i undervisningen på grund av att de inte hade med ombyteskläder, var skadade eller sjuka. Både observationer och intervjuer visar att idrottsläraren löser dessa situationer genom att eleverna får vara med i den mån de kan och för de elever utan ombyteskläder vara med i aktiviteter som de inte blir svettiga av. För de elever som inte alls kan delta ges inga andra uppgifter som syftar mot kursplanens kunskapskrav. Läraren behöver därför säkerställa att det utvecklas ytterligare beredskap för hur situationer ska hanteras då elever inte kan delta i den gemensamma undervisningen.

Följer skolan skollagens bestämmelser om befrielse?

Enligt Yngsjö skolas rektor har det under de senaste åren inte funnits några elever som varit befriade från undervisningen i idrott och hälsa.

Samverkar lärarna i idrott och hälsa med andra lärare?

Visst samarbete förekommer mellan de båda lärarna idrott och hälsa som arbetar inom samma rektorsområde. De båda lärarna i idrott och hälsa som undervisar i årskurs 4–6 i samma rektorsområde, på skolorna Villaskolan och Yngsjö skola, har haft planeringsmöte utifrån nya kursplanen. I skolområde Södra, som Yngsjö skola tillhör, finns ett samarbete mellan lärarna i idrott och hälsa. I detta samarbete deltar endast de behöriga lärarna i idrott och hälsa varför inte Yngsjö skolas lärare i idrott och hälsa deltar i det. Dessa lärare utarbetar be-

dömningsunderlag i form av en matris som läraren vid Yngsjö skola tar del av. Viss ämnesövergripande samverkan förekommer med lärare i andra ämnen på skolan men den behöver utvecklas. Rektorn bör se till att läraren i idrott och hälsa ges möjlighet att delta i de samarbetsarenor som finns, i synnerhet de som redan finns inom det skolområde skolan tillhör.

Får lärarna kompetensutveckling inom idrott och hälsa?

Vid intervjuerna med rektorn och läraren framkom att en övergripande strategi för kompetensutveckling saknas för läraren i idrott och hälsa. Granskningen visar att läraren inte har fått någon kompetensutveckling inom ämnet idrott och hälsa de senaste två åren, varken i form av generell kompetensutveckling eller i form av kompetensutveckling inom ämnet. Läraren har inte heller möjlighet som fritidspedagog att delta i de andra lärarna på skolans kompetensutveckling på studiedagarna då hon dessa undervisningsfria dagar tjänstgör som fritidspedagog. Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver ta ett större ansvar för kompetensutvecklingen i idrott och hälsa och att den på ett tydligt sätt integreras i skolans kvalitetsarbete.

Sker skolans samverkan med föreningslivet på ett sådant sätt att kraven på likvärdig utbildning uppfylls?

Yngsjö skola har ingen kontinuerlig samverkan med föreningslivet över läsåret, men man har visst samarbete, t.ex. med Åhus tennisklubb där alla fyra under fyra tillfällen får prova på tennis samt Segelsällskapet där en årskurs i taget under en lektion får prova på segling. Då både tennis och segling är förenligt med innehållet i kursplanen och läraren finns med och har möjlighet att bedöma elevernas prestationer finner Skolinspektionen inte att detta samarbete skulle vara oförenligt med kraven på en likvärdig utbildning.

Ser skolan till att kränkande behandling inte förekommer i samband med undervisningen i idrott och hälsa?

Dokumentstudier och intervjuer med rektor, lärare och elever visar att skolan arbetar aktivt för att motverka kränkande behandling i idrott och hälsa. I samband med de besökta lektionerna i idrott och hälsa kunde Skolinspektionen inte

observera några kränkningar. Klimatet präglades av respekt mellan eleverna och mellan lärare och elever. Lärandemiljön är trygg, stödjande och uppmuntrande. Intervjuer med lärare och elever visar dock att det förekommer kränkningar mellan elever i anslutning till lektionerna i idrott och hälsa. Det sker i första hand mellan äldre elever från skolan vars idrottshall de använder och Yngsjö skolas elever och framförallt i omklädningsrummen. Skolan har uppmärksammat dessa problem och som ett led i att skapa en trygg miljö för eleverna i samband med dusch och omklädning försöker man separera de äldre eleverna från de yngre. Även om skolan arbetar aktivt med att förhindra kränkningar bedömer Skolinspektionen att skolan behöver säkerställa att inga elever utsätts för kränkningar i samband med undervisningen i idrott och hälsa.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att rektorn behöver säkerställa att undervisningen i idrott och hälsa anpassas mer efter elevernas behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande och att eleverna får ett större inflytande över undervisningens innehåll. Det är också viktigt att skolan ytterligare tydliggör kopplingen för eleverna mellan undervisningens innehåll och kunskapskraven för idrott och hälsa och att de ges möjlighet till reflektion kring lektionens aktiviteter och lärande. Rektorn behöver vidare även säkerställa att det utvecklas ytterligare beredskap för hur situationer ska hanteras då elever inte kan delta i den gemensamma undervisningen. Rektorn bör möjliggöra och underlätta för läraren i idrott och hälsa att delta i de samarbetsarenor som finns inom skolområdet som skolan tillhör. Skolinspektionen bedömer även att rektorn behöver ta ett större ansvar för kompetensutvecklingen i idrott och hälsa och att den på ett tydligt sätt integreras i skolans kvalitetsarbete. Vidare behöver skolan säkerställa att inga elever utsätts för kränkningar i samband med undervisningen i idrott och hälsa.

Tvärgående granskningsaspekt:

Används IT-verktyg i undervisningen på ett sätt som stödjer elevernas kunskapsutveckling och utvecklingen av deras digitala förmåga?

*Skollagen anger att det för utbildningen ska finnas de lokaler och den utrustning som behövs för att syftet med utbildningen kan uppfyllas. I förarbetet till lagen talas om "elevers varierande behov avseende kommunikation, information och informationsteknik". Enligt grundskolans **läroplan** ska eleverna kunna använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande.*

Forskning och beprövad erfarenhet visar att IT i undervisningen bör struktureras och användas på ett medvetet sätt. En IT-strategi måste fokusera på mer än bara teknisk utrustning och tillgänglighet – den måste även sträva efter att skapa en omfattande digital kompetens bland eleverna och bör genomsyra i stort sett alla ämnen.

Stödjer IT-användningen elevernas lärande och utvecklingen av elevernas digitala kompetens?

Kristianstad kommun skolområde Södra har utarbetat en IT-plan. Vid Skolinspektionens granskning av planen framkom att IT-planen mer kan beskrivas som en policy för skolan vad gäller IT än en reell plan, inga tidsplaner ingår i denna IT-plan. IT-verktyg används i mycket liten utsträckning i undervisningen i idrott och hälsa. Rektorn bör därför arbeta för att utveckla användningen av IT-verktyg i idrott och hälsa så att eleverna får en tidsenlig undervisning och så att idrott och hälsa bidrar till läroplanens mål om att eleverna ska kunna använda modern teknik som verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att rektorn bör arbeta för att utveckla användningen av IT-verktyg i idrott och hälsa då läroplanens mål beskriver att eleverna ska kunna använda modern teknik som verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande.

Bakgrundsuppgifter om Yngsjö skola

Kristianstad kommun ligger i Skåne och hade den 31 december 2010 drygt 80 000 invånare. Läsåret 2010/2011 fanns 35 kommunala grundskolor i Kristianstads kommun indelade i fyra geografiska skolområden.

Ett av de elva geografiska skolområdena är skolområde Södra. Inom detta skolområde finns 10 grundskolor, varav Yngsjö skola är en, samt 18 förskolor. Yngsjö samhälle där skolan är belägen ligger 2 mil från Kristianstad och har cirka 500 permanentboende invånare. Yngsjö skola är en F–6 skola med 42 elever läsåret 2011/2012. De 42 eleverna är uppdelade i tre åldersblandade undervisningsgrupper F–2, 3–4 och 5–6. Undervisningen i idrott och hälsa bedrivs för årskurserna 3–6 tillsammans i en grupp. Yngsjö skola har generellt

mycket goda resultat i ämnet idrott och hälsa där samtliga elever uppnår målen för de angivna senaste fem åren.

Syfte och frågeställningar

Syftet med kvalitetsgranskningen är att ta reda på om kommunala och fristående skolor följer innehållet i läroplanen och i kursplanen för idrott och hälsa i årskurserna 4–6. Särskilt har utvalda aspekter kring hur undervisningen i ämnet lever upp till styrdokumentens krav på en likvärdig utbildning granskats. Granskningen har utgått från följande frågeställningar.

1. Täcker undervisningen i idrott och hälsa in syftet och alla kunskapsområden så att eleverna ges möjlighet att uppnå kunskapskraven?

Inom ramen för denna frågeställning har Skolinspektionen granskat att ämnets syfte och samtliga kunskapsområden som omnämns i kursplanen för idrott och hälsa finns med i skolans och lärarens övergripande planering och ges tillräckligt utrymme i undervisningen. Skolinspektionen har granskat den lokala planeringen på både lektions- och årskursnivå och i samband med detta efterfrågat motiven bakom val av undervisningsinnehåll.

Särskild uppmärksamhet har riktats mot de områden som forskning och utvärdering funnit ofta försummas, vid sidan av kunskapsområdena hälsa och livsstil samt friluftsliv och utevistelse, även specifika innehållspunkter som simundervisning, dans och rytmik, orientering och kunskap om första hjälpen och agerande i nödsituationer.

2. Uppfyller undervisningen i idrott och hälsa styrdokumentens krav på en likvärdig utbildning anpassad efter varje elevs förutsättningar och behov?

Inom detta område har granskats huruvida enskilda elever eller grupper av elever riskerar att missgynnas utifrån undervisningens innehåll eller genomförande. Av särskild vikt här är jämställdhets- och genusfrågor, alltså i vad mån utbildningen är anpassad efter elevers olika förutsättningar och intressen och i vad mån den tar sin utgångspunkt i traditionella könsroller. Skolinspektionen har även granskat i vilken mån både elever med och utan idrottserfarenhet kan

tillgodogöra sig undervisningen. Även närvaro- och deltagandemönster har granskats utifrån dessa perspektiv.

IT i undervisningen

I anslutning till granskningen av idrott och hälsa har även en tvärgående granskning om IT i undervisningen genomförts. Inspektörerna har där granskat om undervisningen i idrott och hälsa innehåller IT-relaterade inslag för att läroplansmålen och kunskapskraven ska kunna nås.

Metod och material

Innan besöket på skolan genomförts har en dokumentanalys gjorts. Dokumentation har begärts in från den granskade skolan och innefattar bland annat lektionsplanering, underlag för utvecklingssamtal, lokala bedömningskriterier, skriftliga omdömen i idrott och hälsa, åtgärdsprogram i idrott och hälsa, dokumentation om personal, eventuella beslut om befrielse för elever med mera.

I samband med att dokument begärts in har Skolinspektionen därutöver efterfrågat en verksamhetsbeskrivning som fyllts i av rektorn och lärarna som undervisar i idrott och hälsa. Skolinspektionen har på så vis getts en inledande bild av skolans undervisning i idrott och hälsa.

Vidare har granskningen genomförts med hjälp av lektionsobservationer. Syftet med observationerna är att inspektörerna dels kunnat skapa sig en allmän bild av undervisningen och dels getts möjlighet att samla in data för underlag till bedömningar.

I syfte att få en allsidig bild av skolans undervisning i idrott och hälsa har inspektörerna därutöver genomfört intervjuer med skolans rektor, de lärare som undervisar i ämnet samt ett urval av elever i årskurserna 4–6.